

A Macskakő útján..

„Járom az utam, a macskaköves utam” egy régi Záray-Vámosi sláger dalbetétje, amit még a mai napig is gyakran dúdolászok, nosztalgizva a régmúlt szép időkről. A budapesti, de a párizsi és más világvárosi utcák évszázadok óta meghatározó útburkolati eleme volt a kiváló bazaltkő, aminek macskakő a neve. Biztosan sok cica koptatta rajta az idomait, és az utca kő számtalan cicarandevű helye lehetett, de az is lehet, hogy sok-sok kandúrkáknak volt a csata tere. Lehet, hogy formája macsek alakú? Lehet, hogy a súlya macskasúlyú? Miért épp macskakő a neve? Biztosan azért, mert úgy tudtak egymás mellé bújni, mint búbos kemencén az a sok lusta Frakk kerülő.

A megoldás igazi kulcsát a salgótarjáni nyugdíjas pénzügyőrökkel kutattuk fel, amikor gyalogtúrára indultunk a Macskalyuki-bányák felé. A program érdekesnek tűnik, tele van aktuális történetekkel. Szokásossá vált, hogy a 11/B helyi járatú autóbuszal 9.20-kor indulunk felfedezni a csodálatos Karancs-Medves környékét. Mindig előjön valami újdonság, mert a hegyvidéki tavasz kifogyhatatlan.

A Somoskői vár tövénél, mint igazi bazaltkoptatók, átléptük a magyar-szlovák határt. A Somoskő községének érdekessége a trianoni határ rajzolgatások miatt, hogy nincs vára, viszont a szlovákiai területre kerülő várnak meg nincs se népe, se faluja.

A határt az erdők mélyén alvó sorompónál léptük át, ahol nem kis meglepetés ért. „Vámvizsgálat” alá vonták a hátyimat és a csapat íz és szagmintát vett a stanyeszlibe csomagolt szilvalémből. A főszemlész ebben az esetben is Balogh fhdgy. úr volt, aki csendben megjegyezte, hogy épp most lett 66 éves, és Ő is elővette a saját vitaminbombáját. Mi meg rettenetesen megörültünk, és rettenetes meglepetést mutattunk a jeles napot illetően, és csendesen szabadoztunk, hogy megfeledkeztünk Arany Micunk születésnapjáról. (Ami persze nem volt igaz, de okot adott az újabb koccintásra.)

A Nógrád Geopark tanösvényén folytattuk az utunkat a macskakövek felfedezése felé. A környék vulkanikus eredetű kövei a lassú láva kiömlése után kihűlve megtartották szabályos öt-hatszögletű formájukat. Szilárdságuk, kopásállóságuk elsőrangú. A kőtörők/faragók (riccerék) egyforma köveket pattintottak a bazaltból, ami különösen alkalmassá tette a fővárosi utak por mentesítésére. A kőbánya neve „Macskalyuk” volt, és innen szállították kisvasúton a kitermelt követ a világ minden tájára. Innen ered a név is, de a „Macskalyuk-kő” kimondhatatlan volt a nép számára, ezért maradt a pergősebb macskakő kifejezés. A bánya átkerült Szlovákia területére, a rakodó magyar területen volt, tehát tényszerűen alakult, hogy kellett egy vámháznak is épülni a többi épület mellé. Én még ismertem Josko bácsit, a fináncot, aki itt szolgált puskával a vállán, no meg azt is tudtam, hogy hol lakott az egykori 48 házas településen Dubravszki Jancsi magyar vámos nagymamája. Utunk végcéljánál a kilátónál, megpihelve Bagyinszki úr (80,5 éves) felköszöntötte Arany Micunkat születésnapja alkalmából, és stílusosan mit adott át? Bazalt-kő rozé bort. A „66-os” sapka a fejére került. Kőnigh Feri és Bozsó Robi egymás ellen fényképezkedett, majd irány a „Bakancsos” kocsmá, ahol a kirándulásunk valóban véget ért. (A menüről csak zárójelben írok: sör erőleves, többféle színű /lia, vörös, zöld/ hagymaágyas zsíros kenyér és fojtó pálinka a sok duma mellé.)

Somoskőújfalu, 2019. 04. 12-én

Attilko

